

Ta informativni list je bil pripravljen v sodelovanju s Svetom notariatov EU (CNUE).

1 Kako se sestavi razpolaganje za primer smrti (oporoka, skupna oporoka, dedna pogodba)?

Razpolaganje za primer smrti se sestavi v obliki oporoke v skladu s civilnim zakonikom Republike Litve (*Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas*). Oporoka je lahko uradna (sestavljena v pisni obliki v dvojniku, overi jo notar ali konzularni uslužbenec Republike Litve v drugi državi) ali zasebna (lastnoročna oporoka, ki vsebuje ime in priimek oporočitelja, datum (dan, mesec in leto) in kraj izdaje oporoke, oporočiteljeve želje ter njegov podpis; tovrstna oporoka je lahko sestavljena v katerem koli jeziku). Zakonca lahko sestavita skupno oporoko, v kateri drug drugega vzajemno določita za dediča, tako da po smrti enega od njiju preživeli zakonec v celoti deduje premoženje umrlega zakonca (vključno s skupnim premoženjem), razen nujnega deleža.

2 Ali mora biti razpolaganje overjeno in na kakšen način?

Uradna oporoka se overi in vpiše v notarski register v navzočnosti oporočitelja. En izvod oporoke hrani oporočitelj, drugi pa ostane pri overitelju. Oporočitelj lahko zaupa zasebno oporoko v hrambo notarju ali konzularnemu uslužbencu Republike Litve v drugi državi. Register oporok, sestavljenih v Republiki Litvi, vodi centralni urad za hipoteke (*Centrinė hipotekos įstaiga*). Notarji in konzularni uslužbenci morajo centralni urad za hipoteke v treh delovnih dneh obvestiti o vseh oporokah, ki jih overijo, prejmejo v hrambo ali razveljavijo. V obvestilu je treba navesti ime in priimek, enotno matično številko in stalno prebivališče oporočitelja ter datum in kraj izdaje oporoke, vrsto oporoke in kraj, kjer se hrani. Vsebine oporoke ni treba navesti.

3 Ali je svoboda do razpolaganja za primer smrti omejena (npr. z nujnim deležem)?

Da, civilni zakonik določa pravico do nujnega deleža: pokojnikovi otroci (posvojenci), zakonec in starši (posvojitelji), ki so bili finančno odvisni od pokojnika na dan njegove smrti, so ne glede na vsebino oporoke upravičeni do polovice deleža, ki bi vsakemu od njih pripadal po zakonitem dedovanju (nujni delež), razen če jim je v oporoki zapušččen večji delež. Nujni delež se določi na podlagi vrednosti zapuščine, vključno z običajno notranjo opremo in pohištvo.

4 Kdo in koliko deduje, če razpolaganja za primer smrti ni?

Če ni oporoke, se zapuščina deduje na podlagi zakonitega dedovanja. Če se dedovanje izvede na podlagi zakonitega dedovanja, so do enakih deležev zapuščine upravičene naslednje osebe: dediči prvega reda - pokojnikovi otroci (vključno s posvojenci) in pokojnikovi otroci, rojeni po njegovi smrti; dediči drugega reda - pokojnikovi starši (vključno s posvojitelji), vnuki; dediči tretjega reda - pokojnikovi stari starši po očetovi in materini strani, pokojnikovi pravnuki; dediči četrtega reda - pokojnikovi bratje in sestre ter prastari starši po očetovi in materini strani; dediči petega reda - otroci pokojnikovih bratov in sester (nečaki in nečakinje) ter bratje in sestre pokojnikovih staršev (strici in tete); dediči šestega reda - otroci bratov in sester pokojnikovih staršev (bratrance in sestrične). Dediči drugega reda dedujejo na podlagi zakonitega dedovanja le, če ni dedičev prvega reda, če ti ne sprejmejo dediščine ali se ji odpovejo ali v primerih, ko je dedičem prvega reda odvzeta pravica do dedovanja. Dediči tretjega, četrtega, petega in šestega reda dedujejo, če ni dedičev višjega reda, ali če se ti odpovejo dediščini, ali če jim je odvzeta pravica do dedovanja. Posvojenci in njihovi potomci, ki prejmejo dediščino po smrti svojega posvojitelja oziroma njegovih sorodnikov, se obravnavajo enakovredno kot posvojiteljevi otroci in njihovi potomci. Na podlagi zakonitega dedovanja ne dedujejo po smrti svojih bioloških staršev in drugega krvnega sorodstva višjega dednega reda niti po smrti svojih bioloških bratov in sester. Posvojitelji in njihovi sorodniki, ki prejmejo dediščino po smrti svojega posvojenca oziroma njegovih potomcev, se obravnavajo enakovredno kot posvojiteljevi biološki starši in drugo krvno sorodstvo. Po smrti posvojenca ali njegovih potomcev posvojenčevi biološki starši in drugo krvno sorodstvo višjega dednega reda ne dedujejo na podlagi zakonitega dedovanja. Otroci, rojeni poročenim staršem ali staršem, katerih zakon je bil razveljavljen, in otroci, rojeni zunaj zakonske zveze, če je njihovo očetovstvo ugotovljeno v skladu z zakonom, imajo pravico dedovati na podlagi zakonitega dedovanja. Če je kateri od staršev oporočiteljevih vnukov ali otrok, ki bi prejel dediščino, že pokojni ob uvedbi dedovanja, oporočiteljevi vnuki in pravnuki dedujejo na podlagi zakonitega dedovanja skupaj z ustreznimi dediči prvega in drugega dednega reda, ki imajo pravico do dedovanja. Dedujejo enake deleže tistega dela zapuščine, ki bi ga na podlagi zakonitega dedovanja dedoval njihov pokojni oče ali mati. Pokojnikov preživeli zakonec deduje na podlagi zakonitega dedovanja ali skupaj z vsemi dediči prvega ali drugega dednega reda. Zakonec deduje eno četrtino dediščine skupaj z dediči prvega dednega reda, če poleg zakonca niso več kot trije dediči. Če so dediči več kot trije, zakonec deduje po enakih deležih kot drugi dediči. Če zakonec deduje skupaj z dediči drugega dednega reda, ima pravico do polovice dediščine. Če ni dedičev prvega ali drugega dednega reda, zakonec deduje celotno zapuščino. Običajna notranja oprema in pohištvo se prenese na dediče na podlagi zakonitega dedovanja ne glede na njihov dedni red in njihov podedovani delež, če so ob pokojnikovi smrti z njim živeli najmanj eno leto.

5 Kateri organ je pristojen:

5.1 glede vprašanj dedovanja?

Notar in sodišče v kraju uvedbe dedovanja.

5.2 za sprejem izjave o odpovedi dediščini ali njenem sprejemu?

Notar v kraju uvedbe dedovanja.

5.3 za sprejem izjave o odpovedi volilu ali njegovem sprejemu?

Notar v kraju uvedbe dedovanja.

5.4 za sprejem izjave o odpovedi nujnega deleža ali njegovem sprejemu?

Notar v kraju uvedbe dedovanja.

6 Kratek opis postopka za ureditev dedovanja v nacionalnem pravu, vključno z likvidacijo zapuščine in delitvijo premoženja (to vključuje informacijo, ali postopek dedovanja začne sodišče ali drugi pristojni organ na lastno pobudo).

V skladu s civilnim zakonikom mora naslednik sprejeti dediščino, da bi jo pridobil. Dediščine ne more sprejeti delno ali pod določenimi pogoji ali z izjemami. Šteje se, da je naslednik sprejel dediščino, ko dejansko prevzame skrb za zapuščino ali predloži vlogo za sprejem dediščine pri notarju v kraju uvedbe dedovanja. Šteje se, da je naslednik sprejel dediščino, ko prevzame skrb za zapuščino in z njo ravna kot s svojim premoženjem (pri čemer upravlja zapuščino, jo uporablja, razpolaga z njo in jo nadzira, plačuje davke ter je na sodišče predložil vlogo, v kateri je izrazil namen, da sprejme dediščino in imenuje upravitelja zapuščine, itd.). Če je naslednik prevzel skrb za kateri koli del zapuščine ali celo kateri koli posamezni predmet, se šteje, da je sprejel dediščino v celoti. Naslednik, ki je prevzel skrb za zapuščino, ima pravico, da se v obdobju, določenem za sprejem dediščine, odpove dedovanju, tako da

predloži vlogo pri notarju v kraju uvedbe dedovanja. V takem primeru se šteje, da je naslednik prevzel skrb za zapuščino v interesu drugih upravičencev. Te ukrepe je treba sprejeti v treh mesecih od uvedbe dedovanja. Osebe, ki imajo pravico do dediščine le na podlagi odpovedi drugih naslednikov, lahko izrazijo strinjane s sprejemom dediščine v treh mesecih od dne, ko je nastopila pravica do sprejema. Sodišče lahko podaljša rok za sprejem dediščine, če se dokaže, da je bil prekoračen iz resnih razlogov. Dediščina se lahko sprejme tudi po izteku roka brez predložitve vloge na sodišče, če se s tem strinjajo vsi drugi nasledniki, ki so sprejeli dediščino. Notar mora centralni urad za hipoteke o sprejemu dediščine obvestiti v treh delovnih dneh. Dedič ali volilnojennik se ima pravico odpovedati dediščini v treh mesecih po uvedbi dedovanja. Dediščini se ne more odpovedati delno ali pod določenimi pogoji ali z izjemami. Odpoved dediščini ima enak učinek kot nesprejetje dediščine. Naslednik se odpove dediščini tako, da predloži vlogo pri notarju v kraju uvedbe dedovanja. Odpoved ni dovoljena, predložil vlogo za sprejem dediščine ali izdajo potrdila o dedovanju. Če je upravičenec več, zapuščina preide v skupno lastništvo vseh upravičencev, če ni v oporoki določeno drugače. Nikogar ni mogoče prisiliti, naj se odpove pravici, da loči delež, do katerega ima pravico, od podedljive zapuščine. Zapuščina se deli s skupnim dogovorom med dediči. Ne more se deliti pred rojstvom dediča ali volilnojennika ali če je oporočitelj v oporoki določil obdobje, ko imajo nasledniki podedovano zapuščino v skupnem lastništvu. To obdobje ne sme biti daljše od petih let od uvedbe dedovanja, razen v primerih, kadar so med nasledniki mladoletne osebe. V tem primeru lahko oporočitelj prepove delitev zapuščine, dokler zadevni nasledniki ne dopolnijo osemnajst let. Nasledniki lahko delijo podedovano zapuščino s skupnim dogovorom, preden so njihove pravice do premoženja vpisane v javni register. Delitev nepremičnega premoženja se uradno potrdi z notarskim zapisom, ki ga je treba registrirati v javnem registru. Če se nasledniki ne dogovorijo o delitvi premoženja, zapuščino razdeli sodišče na podlagi tožb, ki jih vložijo vsi nasledniki. Deljivo premoženje se deli v naravi, nedeljivo premoženje pa se prenese na enega od naslednikov ob upoštevanju narave premoženja in naslednikovih potreb, medtem ko drugi nasledniki dobijo nadomestilo za vrednost premoženja v obliki drugega premoženja ali v denarju. Celotna zapuščina ali ločeni predmeti se lahko na podlagi skupnega dogovora med upravičenci prodajo na dražbi, pri čemer se izkupiček razdeli med upravičence, ali pa se lahko nasledniki med seboj potegujejo za posamezne dele premoženja, pri čemer se vsak predmet prenese na naslednika, ki da najvišjo ponudbo. Na podlagi skupnega dogovora se lahko prenos posameznih predmetov na določene naslednike določi z žrebom.

7 Kako in kdaj postane posameznik dedič ali volilnojennik?

Kot čas uvedbe dedovanja se šteje čas smrti ali dan začetka veljavnosti odločbe sodišča o razglasitvi osebe za mrtvo, ali dan smrti, naveden v odločbi sodišča. Da bi oseba postala dedič, mora sprejeti dediščino (bodisi tako, da dejansko prevzame skrb za podedovano zapuščino, bodisi predloži vlogo za sprejem dediščine pri notarju v kraju uvedbe dedovanja). Volilnojennik obvesti o sprejemu volila izvršitelja oporoke (upravitelja zapuščine), naslednika, ki je sprejel dediščino in je pooblaščen za izpolnitev volila, ali notarja v kraju uvedbe dedovanja. Kadar volilo vključuje pravico do premičnega premoženja, je treba v vseh primerih predložiti vlogo pri notarju.

8 So dediči odgovorni za dolgove pokojnika, in če je tako, pod katerimi pogoji?

Dedič, ki je sprejel zapuščino tako, da je dejansko prevzel skrb za zapuščino ali predložil vlogo za sprejem dediščine pri notarju, je odgovoren za oporočiteljeve dolgove s svojim celotnim premoženjem. Če je zapuščino na zgoraj opisani način sprejelo več dedičev, so vsi skupaj odgovorni za oporočiteljeve dolgove s svojim celotnim premoženjem. Naslednik ima pravico navesti v vlogi za sprejem dediščine, ki jo vložijo pri notarju, da želi sprejeti zapuščino na podlagi popisa zapuščine. V takem primeru je naslednik odgovoren za oporočiteljeve dolgove le do višine podedovane zapuščine. Če je vsaj en naslednik sprejel dediščino na podlagi popisa zapuščine, se za vse druge dediče šteje, da so dediščino sprejeli na enaki podlagi. Popis zapuščine lahko zahtevajo tudi oporočiteljevi upniki. Če ob popisu zapuščine naslednik po lastni krivdi ni navedel celotne zapuščine, ki je sestavljala dediščino, ali je prikril oporočiteljeve dolgove, ali če so bili na naslednikovo pobudo v popis vključeni neobstoječi dolgovi, ali če naslednik ni izpolnil svoje obveznosti predložitve popolnih podatkov za sestavo popisa, je odgovoren za oporočiteljeve dolgove s svojim celotnim premoženjem.

9 Kateri dokumenti in/ali informacije so običajno potrebni za vpis nepremičnine?

Naslednje nepremično premoženje se vpiše v register nepremičnin, če je kategorizirano kot posamezne nepremične stvari in jim je dodeljena edinstvena številka v skladu s postopkom, določenim v litovskem zakonu o zemljiški knjigi (*Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastru įstatymas*): zemljišča, zgradbe, stanovanja v stanovanjskih blokih in prostori. Vlogam za vpis nepremičnega premoženja v register nepremičnin (*Nekilnojamojo turto registras*) je treba priložiti naslednje dokumente:

vlogo za vpis lastninskih (premoženjskih ali upravljaljskih) pravic nad nepremičnim premoženjem ali spremembo podatkov v registru nepremičnin v zvezi z lastninskimi pravicami;

dokumente za vpis katastrskih podatkov o nepremičnini, ki je kategorizirana kot posamezna nepremična katastrska stvar, v kataster nepremičnin, in vse dokumente, s katerimi se spreminjajo ti podatki (sklep javnega organa ali upravnega organa, sodna odločba, odredba, odločba ali sklep, pisne transakcije, dokumenti iz drugih državnih katastrov in registrov ali drugi dokumenti, ki jih določa zakonodajala ali vlada);

dokumente, ki dokazujejo pridobitev lastništva nad premoženjem, nastanek lastninskih pravic, omejitev teh pravic in pravna dejstva ter podaritev, prodajo in nakup ali zakup podjetij; notarsko overjene dokumente, ki dokazujejo nastanek lastninskih pravic, omejitev teh pravic in pravna dejstva, po notarju v elektronski obliki predložene lokalnemu sodnemu tajniku;

dokumente, ki izkazujejo istovetnost osebe, ki je predložila vlogo, razen v primerih, kadar se vloga predloži po navadni ali elektronski pošti ali po notarju.

Če so v primeru dedovanja nepremičnega premoženja lastninske pravice že vpisane v register nepremičnin, mora naslednik vanj predložiti samo potrdilo o dedovanju, ki mu ga izda notar (ali potrdilo o lastništvu v primeru smrti zakonca, ko se celotno premoženje prenese na preživelega zakonca). V registru nepremičnin se lahko vpisi izdaje potrdila o dedovanju v primeru dedovanja nepremičnega premoženja in/ali lastniškega potrdila v primeru, ko en zakonec umre, opravijo tudi po prejemu notarjevega obvestila.

9.1 Je imenovanje upravitelja obvezno ali obvezno na zahtevo? Kaj je treba storiti, če je obvezno ali obvezno na zahtevo?

Če je podedovana zapuščina družba z enim družbenikom ali kmetija ali če lahko pokojnikovi dolgovi presežejo vrednost zapuščine, lahko naslednik ob sprejemu dediščine zaprosi sodišče v kraju uvedbe dedovanja, naj imenuje upravitelja zapuščine ali imenuje upravitelja in odloči o izvedbi dražbe ali stečajnega postopka. V takem primeru se pokojnikovi dolgovi krijejo samo iz zapuščine. Če zapuščina vključuje premoženje, ki ga je treba upravljati (družba z enim družbenikom, kmetija, vrednostni papirji itd.), izvršitelj oporoke ali naslednik pa tega ne more zagotoviti, ali če pokojnikovi upniki vložijo tožbo pred sprejemom dediščine, okrožno sodišče imenuje upravitelja podedljive zapuščine. Upravljanje zapuščine se določi z odločbo okrožnega sodišča v kraju uvedbe dedovanja. Sodišče v odločbi imenuje upravitelja zapuščine in določi njegovo plačilo.

9.2 Kdo lahko izvrši pokojnikovo razpolaganje za primer smrti in/ali upravlja s premoženjem?

Oporoko izvrši izvršitelj oporoke, ali naslednik, ki ga imenuje oporočitelj, ali upravitelj zapuščine, ki ga imenuje sodišče. Če oporočitelj ni imenoval izvršitelja ali če imenovani izvršitelj ali naslednik ne more izpolniti svojih obveznosti, okrožno sodišče v kraju uvedbe dedovanja imenuje upravitelja zapuščine za izvedbo vseh potrebnih nalog v zvezi z izvršitvijo oporoke. Izvršitelj oporoke izvede vse potrebne naloge za izvršitev oporoke. Do imenovanja upravitelja zapuščine ali opredelitve naslednikov naslednikove naloge prevzame izvršitelj oporoke – prevzame skrb za zapuščino, sestavi popis, plača dolgove, povezane z zapuščino, izterja dolgove od oporočiteljevih dolžnikov, zagotovi plačevanje ustrezne preživnine vzdrževancem, išče naslednike, ugotovi, ali nasledniki sprejmejo dediščino, itd.

9.3 Katera pooblastila ima upravitelj?

Upravitelj zapuščine ima enake pravice in dolžnosti kot izvršitelj oporoke in zanj smiselno veljajo določbe prava lastninskih razmerij, s katerimi se urejajo upravljanje premoženja v lasti druge osebe ali dejavnosti druge osebe, kakor je določeno v civilnem zakoniku.

10 Kateri dokumenti, ki dokazujejo status in pravice upravičencev, se običajno izdajajo po nacionalnem pravu med postopkom dedovanja ali ob koncu postopka? Ali imajo dokazno moč?

Po treh mesecih od uvedbe dedovanja lahko dediči ali volilojemniki zaprosijo notarja v kraju uvedbe dedovanja, naj izda potrdilo o dedovanju. Potrdilo o dedovanju je dokument, sestavljen v obliki, ki jo določi država, ki potrjuje, da je naslednik sprejel dediščino in pridobil pravico do lastništva nad zapuščino. Opozoriti je treba, da v skladu s civilnim zakonikom pravica do lastništva nad zapuščino nastane s sprejemom dediščine in ne z izdajo potrdila o dedovanju. Poleg tega je pridobitev potrdila o dedovanju pravica upravičenca, ne pa njegova obveznost. Potrdilo o dedovanju potrjuje sprejem dediščine in navaja pravno podlago za vpis lastninskih pravic do podedovanega nepremičnega premoženja. V skladu z litovskim zakonom o pravdnem postopku (*Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas*) se potrdilo o dedovanju, ki ga izda notar, šteje za uradno pisno dokazilo z večjo dokazno močjo. Šteje se, da so okoliščine, navedene v uradnem pisnem dokazilu, v celoti dokazane, če niso naknadno izpodbite z drugimi zadevnimi dokazi, razen pričanj prič.

Zadnja posodobitev: 22/10/2019

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvornika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.